

BIJBELS GRIEKS LES 10

10.1 Nog meer werkwoorden op - μι

In de vorige les behandelden we het werkwoord διδω-μι. Er zijn echter nog meer werkwoorden op - μι.

Een ander bekende werkwoorden op - μι is τιθη-μι = zetten.

Toch worden deze laatste drie anders vervoegd als διδω-μι.

Waarom? Let u maar eens op de klinkers voor de streepjes!

Bij διδω-μι eindigt de stam op een ω bij de drie andere op een η!

Hier volgt de vervoeging van τιθη-μι (alleen de vormen die in de Bijbel voorkomen!)

praesens	imperfectum	aoristus
τιθημι		ἔθηκα
τιθης		ἔθηκας
τιθησιν	ἐτιθει	ἔθηκε
τιθεμεν		ἔθηκαμεν
τιθετε		ἔθηκατε
τιθεασιν	ἐτιθουν	ἔθηκαν
τιθεναι (infinitief)		θειναι (infinitief)

Gebiedende wijs

praesens	aoristus
τιθει	θεις
τιθετε	θετε

Participia

	praesens	aoristus
part. mnl.ev.nom.	θιτεις	θεις
part. mnl.ev.acc.	θιτεντα	θεντα
part.mnl.mv.nom.	θιτεντες	θεντες
part.mnl.mv.acc.	θιτεντας	θεντας

Andere bekende werkwoorden op -μι zijn:

- ἵστημι = plaatsen, stellen
- ἀπολλυμι = verderven, ombrengen

Voorbeelden: (Zie volgende pagina!)

BIJBELS GRIEKS LES 10

- ἐκεῖ (daar) οὖν ἐθήκαν τον Ἰησοῦν = Daar dan legden zij Jezus.
- εἰρηνην ἀφιημι ὑμῖν, εἰρηνην την ἐμεν (mijn) διδωμι ὑμῖν. = Vrede laat Ik u, mijn vrede geeft Ik u.
- ἐστήσαν πορρωθεν = Zij stonden van verre.
ἵσταμαι = staan, aor. ἐστήσα

10.2 Toekomstige tijden (futurum)

We zijn er bijna! U hoeft nog maar een paar rijtjes te leren!

Misschien had zich al afgevraagd of de Grieken geen *toekomstige tijd* kennen. Nu hierkomt hij dan, want de Grieken kenden wel degelijk de toekomstige tijd! λυω betekent “ik maak los” en λυσω betekent “ik zal losmaken”. Hier volgt een voorbeeld van de vervoeging van de toekomstige tijd. Let u goed op de σ!

futurum actief	futurum medium	futurum passief
λυω	λυσομαι	λυθησομαι
λυσεις	λυση	λυθηση
λυσει	λυσεται	λυθησεται
λυσομεν	λυσομεθα	λυθησομεθα
λυσετε	λυσεσθε	λυθησεσθε
λυσουσι(ν)	λυσονται	λυθησονται
λυσειν infinitief	λυσεσθαι infinitief	λυθησεσθαι infinitief

Deze drie rijtjes zijn makkelijk te onthouden, vergelijkt u het eerste rijtje maar een met de praesens activum, het tweede rijtje met de praesens medium. En als u het tweede rijtje kent dan kent u ook heel snel het derde rijtje. Vergelijk ze maar eens met elkaar!

voorbeelden:

λυω	= ik zal losmaken
λυσομαι	= ik zal me losmaken (bijvoorbeeld)
λυθησομαι	= ik zal losgemaakt worden
λυσειν	= (te) zullen losmaken

Let op de werkwoorden op -αω, -εω,- οω

ἀγαπαω = liefhebben	ἀγαπησω = ik zal liefhebben	α ⇨ η
ποιεω = maken	ποιησω = ik zal maken	ε ⇨ η
σταυρωω = kruisigen	σταυρωσω = ik zal kruisigen	ο ⇨ ω

BIJBELS GRIEKS LES 10

Let ook op het werkwoord **διδωμι** en **τιθημι**

διδωμι = geven   **δωσω** = ik zal geven,   **δωσεις** = jij zult geven, enz.
δοθησεται = hij zal gegeven worden (de *enige* futurum passivum van dit werkwoord in de Bijbel)
τιθημι = zetten   **θησω** = ik zal zetten   **θησεις** = jij zult zetten, enz.

Tenslotte volgen hier de participia

participum futurum	activum	medium	passivum
part. mnl.ev.nom.	λυσων	λυσομενος	λυθησομενος
part. mnl.ev.acc.	λυσοντα	λυσομενον	λυθησομενον
part.mnl.mv.nom.	λυσοντες	λυσομενοι	λυθησομενοι
part.mnl.mv.acc.	λυσοντας	λυσομενους	λυθησομενους

Opdracht 1

- vertaal   **ἀπολυω** = loslaten
- a. **δωσουσιν**
- b. **σταυρωσετε**
- c. **θησει**
- d. **ποιησομεν**
- e. **λυσονται**
- f. **ἀπολυθησονται**
- g. **αἰτειτε** (bid) **και δοθησεται ὑμιν.**
- h. **ὁ Σατανας ἐκ της φυλακης** (gevangenis) **αὐτου λυθησεται.**
- i. **ζητειτε και εὔρησετε.**
- j. **οἱ νεκροι ἀκουσουσιν της φωνης του υἱου του θεου.**

10.3 Betrekkelijke voornaamwoorden

Wat zijn betrekkelijke voornaamwoorden? We bekijken het volgende zinnetje.

De jongen *die* daar loopt, is mijn broer.

Het woordje *die* is een betrekkelijk voornaamwoord: *die* heeft namelijk betrekking op *jongen*.

Het meisje *dat* lachte, is mijn dochter. *Dat* is een betrekkelijk voornaamwoord.

Hieronder vindt u de Griekse betrekkelijke voornaamwoorden. U moet u realiseren dat er in een Bijbel nog een accent op staat. Dus in de Bijbel staat **ή** i.p.v. **η** zo is verwarring met het lidwoord onmogelijk! In de lessen moet u dus goed nagaan of het

BIJBELS GRIEKS LES 10

een *lidwoord* of een *betrekkelijk voornaamwoord* is! Ze zijn makkelijk te onthouden als u de verbuiging van de zelfstandige naamwoorden kent. Daarom volgt er geen oefening.

enkelvoud	mannelijk	vrouwelijk	onzijdig	meervoud	mannelijk	vrouwelijk	onzijdig
nom.	ὁς	ἡ	ὁ	nom.	οἱ	αἱ	ἅ
gen.	οὔ	ἡς	οὔ	gen.	ῶν	ῶν	ῶν
dat.	ῶ	ἡ	ῶ	dat.	οἷς	αἷς	οἷς
acc.	ὄν	ἦν	ὄ	acc.	οὓς	ἄς	ἅ

Zo dat was zo ongeveer de laatste theorie. We gaan nu weer verder lezen in Johannes. Maar eerst moet u weer wat nieuwe woorden leren.

10.4 LEZEN (1) Joh. 6: 32 - 47

nieuwe woorden

οὖν	= dus, dan
παντοτε	= altijd
οὐ μη	= geenszins
διψαω	= dorst hebben
πειναω	= honger hebben
ἦξω	= futurum van ἦκω = komen
ἐκβαλλω	= uitwerpen
ἐξω	= naar buiten
ἀπολεσω	= aor.conj. van ἀπολλυμι = te gronde richten, hier: verloren laten gaan
ἀναστησω	= aor.conj. van ἀνιστημι = opwekken
θεωρεω	= zien
γογγυζω	= morren

U gaat weer 12 verzen lezen. Als u er echt niet uit komt, kunt in uw Bijbel spieken. Veel succes!

- 32 εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμην ἀμην λεγῶ ὑμῖν· οὗ Μωσῆς δεδωκεν (heeft gegeven) ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν.
- 33 ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ θεοῦ ἐστίν ὁ καταβαινὼν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ζῶν διδούς τῷ κόσμῳ.
- 34 εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· κυριε παντοτε δος ἡμῖν τὸν ἄρτον τούτου.
- 35 εἶπε δε αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρὸς με οὐ μη πεινασῆ (aor. conj.)· καὶ ὁ πιστευὼν εἰς ἐμε οὐ μη διψῆσῆ (aor. conj.) πωποτε.

BIJBELS GRIEKS LES 10

- 36 ἀλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι και ἑώρακατε (u hebt gezien) με, και οὐ πιστευετε.
- 37 παν ὁ διδωσι μοι ὁ πατηρ προς ἑμε ἡξει· και τον ἔρχομενον προς με οὐ μη ἐκβαλω (aor. conj.) ἔξω·
- 38 ὅτι καταβεβηκα (Ik ben nedergedaald) ἐκ του οὐρανου, οὐχ ἵνα ποιω το θελημα (de wil) το ἑμον, ἀλλα το θελημα του πεμψαντος με.

Even pauzeren.

U bent de volgende vormen tegen gekomen:

- οὐ μη πειναση (aor. conj.) = (hij) zal zeker geen (geenszins) honger hebben
 οὐ μη διψηση (aor. conj.) = (hij) zal zeker geen (geenszins) dorst hebben
 οὐ μη ἐκβαλω (aor. conj.) = zal Ik zeker niet (geenszins) uitwerpen

Misschien heeft u zich wel verbaast hoe het kan dan dat deze werkwoordsvormen in de *tegenwoordige tijd* vertaald zijn, terwijl het *aoristus vormen* zijn!

U moet onthouden: een aoristus-vorm *zonder augment* (ἐ-) geeft een tijd aan die *afhankelijk* is van de *samenhang*.

Misschien heeft u zich ook afgevraagd waarom hier de *conjunctivus* gebruikt wordt.

Nu, de Grieken gebruiken de conjunctivus ook als er sprake is van een *sterke ontkenning*. Zo wordt οὐ μη samen met de **aor. conj.** gebruikt om een sterke ontkenning van een toekomstige gebeurtenis uit te drukken.

voorbeeld: οὐ μη καταφυγη = Hij zal zeker niet (geenszins) ontsnappen.

We gaan weer verder met vers 39.

- 39 τουτο δε ἐστι το θελημα του πεμψαντος με πατρος, ἵνα (dat) παν ὁ δεδωκε μοι, μη ἀπολεσω ἐξ αὐτου, ἀλλ' ἀναστησω αὐτο ἐν τη ἐσχατη ἡμερα.
 N.B!
 μη ἀπολεσω ἐξ αὐτου = Ik daaruit niet zal laten verloren laten gaan
 ἀλλ' ἀναστησω αὐτο = maar Ik zal het opwekken
- 40 τουτο δε ἐστι το θελημα του πεμψαντος με, ἵνα πας ὁ θεωρων τον υἱον και πιστευων εἰς αὐτον, ἔχη (conj.) ζων αιωνιον, και ἀναστησω αὐτον ἐγω τη ἐσχατη ἡμερα.
41. ἐγογγυζον οὖν οἱ Ἰουδαιοι περι αὐτον, ὅτι εἶπεν· ἐγω εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβας ἐκ του οὐρανου.
- 42 και ἔλεγον· οὐχ οὗτος ἐστιν ὁ Ἰησους ὁ υἱος Ἰωσηφ, οὐ ἡμεῖς οἶδαμεν (kennen) τον πατερα και την μητερα; πως οὖν λεγει οὗτος, ὅτι ἐκ του οὐρανου καταβεβηκα;

BIJBELS GRIEKS LES 10

- 43 ἀπεκριθη (antwoordde) οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· μὴ γογγυζετε μετ' ἀλλήλων.

We pauzeren opnieuw even.

Hier enkele perfecta die u tegen kwam:

δεδωκεν = prf. διδωμι

καταβεβηκα = prf. καταβαινω

We lezen weer verder maar eerst nog een paar **nieuwe woorden**

ἐλκυση = aor.con. van ἐλκυω = trekken

ἔσονται = fut. med. van εἶμι = zijn

διδασκτοι = geleerd (bijv.nw.)

μανθανω = leren, onderricht krijgen

44. οὐδεις δυναται (kan) ἐλθειν (komen) προς με εἰαν μὴ ὁ πατηρ ὁ πεμψας με ἐλκυση αὐτον, καὶ ἐγω ἀναστησω αὐτον τη ἐσχατη ἡμερα.
45. ἐστιν γεγραμμενον (geschreven) ἐν τοις προφηταις· καὶ ἔσονται παντες διδασκτοι του θεου. πας οὖν ὁ ἀκουσας παρα του πατρος καὶ μαθων, ἐρχεται προς με·
46. οὐχ ὅτι τον πατερα τις (iemand) ἑωρακεν (heeft gezien) εἰ (als) μὴ ὁ ὢν παρα του θεου, οὗτος ἑωρακεν τον πατερα.
47. ἀμην ἀμην λεγω ὑμιν· ὁ πιστευων εἰς ἐμε ἔχει ζωην αιωνιον.

We stoppen met het lezen uit Joh.6

Ook dit bijbelgedeelte hebt u waarschijnlijk redelijk kunnen lezen. U doet er verstandig aan om na een week dit gedeelte nogmaals te lezen. Leer de woorden die u niet meer wist.

Schrijf de woorden waarvan de betekenis tussen haakjes gegeven is op met de betekenis en leer ze ook.

10.5 Enkele bijzondere werkwoorden

Het werkwoord οἶδα

Oorspronkelijk is οἶδα een perfectumvorm van het werkwoord *zien*. Het kreeg echter in de loop van de tijd een eigen betekenis: ingezien hebben, weten, kennen.

BIJBELS GRIEKS LES 10

praesens-betekenis	imperfectum-betekenis
οἶδα = ik weet	ἠδειν = ik wist
οἶδας = jij weet	ἠδεις = jij wist
οἶδε = hij/zij weet	ἠδει = hij / zij wist
οἶδαμεν = wij weten	ἠδειμεν = wij wisten
οἶδατε = jullie weten	ἠδειτε = jullie wisten
οἶδασι = zij weten	ἠδισαν = zij wisten

Het werkwoord φημι

φημι = ik zeg
φησιν = hij/men zegt
φασιν = zij zeggen/ men zegt
ἔφη = hij zei

Tenslotte het werkwoord ἀποκρινομαι.(= antwoorden)

Heel bijzonder is dit werkwoord niet. Toch een paar opmerkingen.

- In veel gevallen is er *geen vraag* waarop men *antwoorden* kan betrekken.
- We vinden bij dit werkwoord dikwijls het werkwoord zeggen.
- ἀπεκριθη (aor.pss.) vertalen we met “hij antwoordde” of “hij heeft geantwoord”

Opdracht 2

- **Vertaal:**

- φασιν =
- ἠδειν =
- οἶδας =
- ἠδειτε =
- φησιν =
- ὁ Ἰησους ἀκουσας ἀπεκριθη αὐτῷ, λεγων, μη φοβου.
- οὐκ οἶδα τον ἀνθρωπον.
- εἶπον οὖν αὐτῷ, που (waar) ἐστιν ἐκεινος; λεγει, οὐκ οἶδα
- οὐ μεντοι (werkelijk) ἠδισαν οἱ μαθηται ὅτι Ἰησους ἐστιν.
- ὁ δε Πητρος ἔφη ἀνθρωπε, οὐκ εἰμι.

BIJBELS GRIEKS LES 10

10.6 achtergrondinformatie

Filosofen (3): **Aristoteles**

Aristoteles (384 - 322 voor Chr.) studeerde 20 jaar lang bij Plato. In zijn werk zijn dan ook veel van Plato's gedachten terug te vinden.

Aristoteles' leer

Aristoteles was te veel *realist* om Plato's onzichtbare wereld met de volmaakte vormen over te nemen. Dat wil niet zeggen dat ideeën volgens Aristoteles helemaal niet bestaan. Ze bestaan wel, maar dan in de concrete materiele werkelijkheid. Daarom leert Aristoteles dat men de werkelijkheid alleen maar kan kennen door middel van de zintuigen en het verstand.

Dit uitgangspunt brengt hem tot het volgende alternatief voor Plato's ideeënleer. Hij spreekt over *vorm* en *stof*. Een marmeren blok is *stof*. Het standbeeld dat daarvan gemaakt wordt is *vorm*. Daarvoor is nodig: *beweging*.

De hoogste vorm is de godheid. In haar is geen ontwikkeling, geen worden. Zij wordt niet bewogen, maar zij is de *oorzaak* van alle beweging, zij is de *onbewogen beweger*.

Aristoteles

Een van zijn belangrijkste denkprestaties is zijn logica. Logica handelt over begrippen, oordelen en conclusies. Een oordeel ontstaat uit verbinding van begrippen. Zo zijn "Alle mensen zijn sterfelijk" en "Socrates is een mens" twee voorbeelden van oordelen. Uit deze oordelen volgt de conclusie: Socrates is sterfelijk.

In de Middeleeuwen werd een groot gedeelte van Aristoteles' denken door de kerk aanvaard.

10.7 LEZEN (2) Het grote gebod (Mat. 22) en de tien melaatsen (Luk.17)

nieuwe woorden:

φιμω = de mond snoeren; συνηχθησαν = aor.pss. van συν-αγω = pss. zich verzamelen, bijeenkomen; ἐπερωταω = (be)vragen; νομικος = wetgeleerde; πειραζω = verzoeken, op de proef stellen; εἷς = een; ποιος, ποια, ποιον = welk? ἐντολη = gebod; νομος = wet; ὅλος, ὅλη, ὅλον = geheel; διανοια = verstand ὁμοιος = gelijk aan; πλησιον = naaste; κρεμανται = hangt

Οἱ δε Φαρισαιοι, ἀκουσαντες, ὅτι ἐφιμωσε τους Σαδδουκαιους, συνηχθησαν ἐπι το αὐτο. και ἐπηρωτησεν εἷς ἐξ αὐτων νομικος, πειραζων αὐτον, και λεγων, Διδακασλε, ποια ἐντολη μεγαλη ἐν τῳ νομῳ; ὁ δε Ἰησους εἶπεν αὐτῳ

Ἄγαπησεις Κυριον τον Θεον σου, ἐν ὅλη τη καρδια σου, και ἐν ὅλη τη ψυχη σου, και ἐν ὅλη τη διανοια σου. αὐτη (dit) ἐστι πρωτη και μεγαλη ἐντολη. δευτερα (het tweede) δε ὁμοια αὐτη (dit) (invloegen: is)

Ἄγαπησεις τον πλησιον σου ὡς σεαυτον (u zelf). ἐν ταυταις (deze) ταις δυσιν (twee) ἐντολιας ὅλος ὁ νομος και οἱ προφηται κρεμανται.

Leest u deze tekst na een week nog eens!

BIJBELS GRIEKS LES 10

Luk. 17: 11-19

In de Bijbel komen we op verschillende plaatsen de volgende woordgroep tegen:
voorzetsel + lidwoord + infinitief + woord in de acc.

Hieronder vindt u twee voorbeelden van zo'n woordgroep met de vertaling ervan.

ἐν τῷ πορευεσθαι αὐτον = toen hij reisde ... (zie vers 11)

ἐν + τῷ + πορευεσθαι (inf. aor.) + αὐτον (acc.) = *toen* Hij reisde ...

ἐν τῷ ὑπαγειν αὐτους = terwijl zij heen gingen ... (zie vers 14)

ἐν + τῷ + ὑπαγειν (inf. prs.) + αὐτους (acc.) = *terwijl* zij heengingen ...

Ook komt u de volgende woordgroep tegen.

εἰσερχομενου (part., gen.) + αὐτου (gen.) = toen Hij binnenkwam; (zie vers 12)

We noemen dit een *genetivus absolutus*. Hierover meer in les 11.

Nieuwe woorden: διερχομαι = gaan door; μεσος = midden; κωμησ = dorp(je);

ἀπνητησαν = aor. van ἀπαντα (= ontmoeten); λεπρος = melaats;

ἦραν = aor. van αἶρω (= verheffen); ἐπιστατα , vocativus = meester;

καθαριζω = reinigen; ἔλεεω = zich ontfermen over / medelijden hebben met;

ἱερευς, -εως = priester, ἱερευσιν = dat. mv.; ὑποστρεγω = terugkeren;

δοξαζω = verheerlijken; ἐπεσεν = aor. van πιπτω = vallen;

ἀναστας = part. aor. van ἀνισταμαι (opstaan); σεσωκεν is weer *perfectumvorm*.

Zie u de verdubbeling! σεσωκεν = prf. v. σωζω = redden, behouden

- 11 και ἐγενετο ἐν τῷ πορευεσθαι αὐτον εἰς Ἱερουσαλημ και αὐτος διηρχετο δια μεσου Σαμαρειας και Γαλιλαιας.
- 12 και εἰσερχομενου αὐτου εἰς τινα (een zeker) κωμην ἀπνητησαν αὐτῷ δεκα λεπροι ἄνδρες οἱ ἐστησαν πορρωθεν (van verre).
- 13 και αὐτοὶ ἦραν φωνην λεγοντες Ἰησου ἐπιστατα ἐλεησον ἡμας.
- 14 και ἰδων (ziende) εἶπεν αὐτοῖς πορευθεντες ἐπιδειξατε (toon) ἑαυτους(u) τοῖς ἱερευσιν και ἐγενετο ἐν τῷ ὑπαγειν αὐτους ἐκαθαρισθησαν.
- 15 εἷς (έν) δε ἐξ αὐτων ἰδων ὅτι ἰαθη (genezen was) ὑπεστρεπεν μετα φωνης μεγαλης δοξαζων τον θεον.
- 16 και ἐπεσεν ἐπι (op) προσωπον (aangezicht) παρα (voor) τους ποδας αὐτου εὐχαριστων αὐτῷ και αὐτος ἦν σαμαρειτης.
- 17 ἀποκριθεις δε ὁ Ἰησους εἶπεν οὐχι οἱ δεκα ἐκαθαρισθησαν (zijn gereinigd geworden) οἱ δε ἑννεα που;
- 18 οὐχ εὐρεθησαν ὑποστρεψαντες δουναι (geven, inf. aor.) δοξαν τῷ θεῷ εἰ μη ὁ ἀλλογενης (vreemdeling) οὗτος;
- 19 και εἶπεν αὐτῷ ἀναστας πορευου ἢ πιστις σου σεσωκεν σε.

Ook voor deze tekst geldt: leest u hem na een week nog eens!

Einde van deze les!

BIJBELS GRIEKS LES 10

onregelmatige werkwoorden

praesens	betekenis	aoristus	futurum	perfectum
1. ἄγω	leiden, voeren	ἤγαγον	ἄξω	ἤχα
2. ἀκούω	horen	ἤκουσα	ἀκουσώ	ἀκηκοα
3. ἀνοίγω	openen	ἤνοιξα	ἀνοιξώ	ἀνεωκα
4. ἀποστελλω	wegzenden	ἀπεστείλα	ἀποστελώ	ἀπεσταλκα
5. (ἀνα)βαίνω	(omhoog)gaan	(ἀν)εβην		(ἀνα)βεβηκα
6. βαλλω	werpen	έβαλον	βαλώ	βεβληκα
7. βλέπω	kijken	έβλεψα	βλεψώ	βεβλεφα
8. βαπτίζω	dopen	έβαπτισα	βαπτισώ	βεβαπτικα
9. γράφω	schrijven	έγραψα	γραψώ	γεγραφα
10. έγγίζω	naderen	ήγγισα	έγγιω	ήγγικα
11. έρχομαι	komen, gaan	ήλθον/ήλθα	έλευσομαι	είργασμαι
12. έρωτάω	vragen	ήρωτησα	έρωτησώ	ήρωτηκα
13. έσθιω	eten	έφαγον	φαγομαι	
14. εύρισκω	vinden	εύρον	εύρησώ	εύρηκα
15. έχω	hebben	έσχον imp.: είχον	έξω	έσχηκα
16. θνήκω	sterven	έθανον	θανουμαι	τεθνηκα
17. κάλεω	roepen, noemen	έκαλεσα	καλεσώ	κεκληκα
18. λαμβάνω	nemen, grijpen	έλαβον	ληψομαι	είληφα
19. πασχώ	lijden	έπαθον	πεισομαι	πεπονθα
20. πεμπω	zenden	έπεμψα	πεμψώ	πεπομψα
21. φέρω	dragen, brengen	ήνεγκον / - κα	οίσω	ένηνοχα

- Hoe werkt u met deze tabel?
- U leest in Joh. 6:26 het woordje έφαγομεν. De stam is έφαγ-. U vindt deze stam im bij werkwoord 13 in de kolom aoristus (act.). Betekenis: wij aten, wij hebben gegeten.
- U leest het woordje είληφας. U kent de uitgangen van het perfectum. U ziet de stam is είληφ-. U vindt deze stam werkwoord 18 in de kolom perfectum (act.). Betekenis: bijv. Jij hebt gegrepen .
- De werkwoorden : γι(γ)νομαι, γενναω, γι(γ)νωσκω vindt u in les 8,
- Het werkwoord διδωμι in les 9. τιθημι, οίδα en φημι in deze les.

BIJBELS GRIEKS LES 10**ANTWOORDEN****Opdracht 1**

- A. zij zullen geven
- B. jullie zullen kruisigen
- C. hij zal zetten
- D. wij zullen doen/maken
- E. zij zullen zich losmaken
- F. zij zullen losgelaten worden
- G. Bid en u zal gegeven worden.
- H. De Satan zal uit zijn gevangenis losgemaakt worden.
- I. Zoek (mv.) en u (mv.) zult vinden.

Opdracht 2

- A. zij zeggen / men zegt
- B. ik wist
- C. jij weet
- D. jullie wisten
- E. hij zegt / men zegt
- F. Jezus horende antwoordde hem zeggende: "Wees niet bevreesd".
- G. Ik ken de mens niet
- H. Zij zeiden tegen hem: "Waar is Deze?" Hij zei: "Ik weet het niet."
- I. De discipelen wisten werkelijk niet dat het Jezus was.
- J. Maar Petrus zei: "Mens, ik ben het niet".